

جمهوری اسلامی ایران

قوه مقننه

مشرح مذاکرات مجلس شورای اسلامی

جلسه هفتم

(۷)

۲۶ خرداد ماه ۱۳۵۹ هجری شمسی

۳ شعبان ۱۴۰۰ هجری قمری

دوره اول - اجلاس اول

۱۳۶۰ - ۱۳۵۹

(نسخه بازآفرینی)

جلسه ساعت نه و ده دقیقه روز دوشنبه به ریاست آقای یداله سجابی «رئیس سنی» رسمیت یافت

عناوین مندرجات:

۱- اعلام رسمیت جلسه

۲- بیانات رئیس سنی محترم مجلس به مناسبت میلاد حضرت امام حسین (علیه السلام)

۳- گزارش شعب ۱ و ۹ و تصویب اعتبارنامه تعداد دیگری از نمایندگان

۴- گزارش کمیسیون تحقیق در خصوص اعتبارنامه آقایان: مرتضی اعظمی لرستانی، محمدصادق صادقی گیوی (خلخال) و محمدعلی موحدی کرمانی

۵- بیانات آقایان: اکبر هاشمی رفسنجانی، احمد توکلی و مجتهد شبستری راجع به شورای نگهبان و آیین نامه داخلی مجلس

۶- اعلام ختم جلسه

جلسه ساعت یازده و ده دقیقه به ریاست آقای یداله سجابی «رئیس سنی» پایان یافت

معاونت قوانین

اداره تدوین مذاکرات

۱ - اعلام رسمیت جلسه

رئیس - بسم الله الرحمن الرحيم
جلسه رسمی است.

۲ - بیانات رئیس سنی محترم مجلس شورای اسلامی به مناسبت میلاد حضرت امام حسین (علیه السلام)

رئیس - امروز میلاد مسعود امام سیدالشهداء این روز مبارک را نخست به محضر امام زمان (صلوات الله علیه) و ملت ایران ورهبر انقلاب اسلامی ایران و آقایان نمایندگان شخصاً تبریک عرض می‌کنم.

دستور جلسه امروز کار محدودی است یعنی رسیدگی به بعضی از اعتبارنامه‌ها است، که گزارش آن از طرف شعب رسیده است و چند گزارش هم از کمیسیون تحقیق واصل شده، چون تذکراتی از طرف بعضی از آقایان داده شده است که مطالبی راجع به پیشنهاداتی دارند فرصت خواهد بود که آقایان تشریف بیاورند و مطلبی را که دارند اظهار کنند. حداکثر جلسه امروز تا ساعت یازده خواهد بود یعنی دوساعت ولی خوب، امید است زودتر هم بشود تمام کرد.

۳ - گزارش شعب ۱ و ۹ و تصویب اعتبارنامه تعداد دیگری از نمایندگان

رئیس - طبق دستور معین شده نخست گزارش شعبه اول راجع به بعضی از نمایندگان است که خواهش می‌کنم ممبر شعبه یک تشریف بیاورند و گزارشی که از شعبه یک راجع به سه اعتبارنامه فرستاده‌اند قرائت بفرمایند و توضیح بدهند.

عبدالحسین جلالی (مخبر شعبه ۱) - بسم الله الرحمن الرحيم

«ولا تقف ما لیس لك به علم ان السمع والبصر والفؤاد کل اولئک کان عنه مسوولاً».

سه گزارش شعبه یکم در مورد حوزه اردبیل قرائت می‌شود.

پرونده انتخاباتی آقای میرفخرالدین موسوی‌ننه‌کران از شهرستان اردبیل در ساعت ۱۰/۳۰ روز شنبه ۵۹/۳/۲۴ در شعبه یک مورد بررسی قرار گرفت و به اکثریت آراء تأیید گردید.

(زنگ رئیس - سکوت نمایندگان)

رئیس - اعتبارنامه آقای میرفخرالدین موسوی‌ننه‌کران از اردبیل **تصویب شد** (تکبیر نمایندگان) گزارش بعدی را قرائت بفرمایند.

عبدالحسین جلالی (مخبر شعبه ۱) - پرونده انتخاباتی آقای بهاءالدین علم‌الهدایی از شهرستان اردبیل در ساعت ۱۰/۳۰ روز شنبه ۵۹/۳/۲۴ در شعبه یک مورد بررسی قرار گرفت و به اکثریت آراء تأیید گردید.

خلخالی - مخالفم.

رئیس - پرونده آقای علم‌الهدایی برای تحقیق بیشتر به کمیسیون تحقیق احاله می‌شود. گزارش بعدی را قرائت بفرمایند.

عبدالحسین جلالی (مخبر شعبه ۱) - پرونده انتخاباتی آقای اسماعیل خوشنویس از شهرستان اردبیل در ساعت ۱۰/۳۰ روز شنبه ۵۹/۳/۲۴ در شعبه یکم مورد بررسی قرار گرفت و به اکثریت آراء تأیید گردید.

(زنگ رئیس - سکوت نمایندگان)

رئیس - اعتبارنامه آقای اسماعیل خوشنویس از شهرستان اردبیل **تصویب شد** (تکبیر نمایندگان). از مخبر شعبه (۹) پرونده انتخاباتی خواهش می‌کنم تشریف بیاورند و اگر گزارشی هست قرائت کنند.

احمد علیزاده (مخبر شعبه ۹) - بسم الله الرحمن الرحيم

پرونده انتخاباتی آقای سیداحمد حسینی‌ارسنجانی از شهرستان مرودشت در ساعت ۹ روز ۵۹/۳/۲۴ در شعبه ۹ مورد بررسی قرار گرفت و با اکثریت آراء رد گردید.

رئیس - پرونده انتخاباتی مرودشت راجع به آقای سیداحمد حسینی‌ارسنجانی برای تحقیق بیشتر به کمیسیون تحقیق فرستاده می‌شود.

۴ - گزارش کمیسیون تحقیق در خصوص اعتبارنامه آقایان: مرتضی اعظمی لرستانی، محمدصادق صادقی گیوی (خلخال) و محمدعلی موحدی کرمانی

رئیس - از ممبر کمیسیون تحقیق خواهش می‌کنم تشریف بیاورند و سه گزارشی که از کمیسیون تحقیق فرستاده‌اند قرائت بفرمایند.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع گزارش پرونده انتخاباتی خرم‌آباد و اعتبارنامه آقای اعظمی کمیسیون تحقیق پرونده انتخاباتی خرم‌آباد و اعتبارنامه آقای اعظمی را که توسط شعبه چهارم به کمیسیون ارجاع شده بود در جلسه مورخ ۲۴ خرداد ماه ۵۹ بررسی نمود و به اکثریت آراء اعتبارنامه آقای اعظمی و صحت انتخابات را تصویب نمود. با تشکر - ممبر کمیسیون

رئیس - طبق آیین‌نامه مصوب باید آقایان اظهار رأی کنند. رأی کمیسیون در تأیید انتخابات خرم‌آباد راجع به آقای اعظمی است اگر لازم می‌دانند آقای ممبر مواردی که احیاناً برای آقایان مبهم است تقاضا کنند که آقای ممبر راجع به این صحتی که در تأییدش کمیسیون داده است توضیح بدهند و اگر لازم نیست ناچار باید بر طبق آیین‌نامه آقایان اظهار رأی کنند و رأی هم مادامی که خود نماینده مربوط تقاضایی نکرده است بصورت مخفی است و تنها کلمه مخالف و یا موافق را روی صفحه کاغذ مرقوم بفرمایند.

غفاری قره‌باغ - خواهش می‌کنم توضیح بدهید تا آقایان با آگاهی رأی بدهند و آقایان در جریان باشند.

رئیس - بنده هم همین را گفتم در صورتی که مایل باشید از آقای ممبر خواهش کنیم در این خصوص توضیح بدهند که آقایان یک قدری اطلاع بیشتری داشته باشند.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - در واقع شعبه چهارم به دلیل نقص پرونده آن را به کمیسیون تحقیق ارجاع کرده بودند. در یادداشتی که از طرف شعبه مربوط روی پرونده گذاشته شده بود دو مطلب را بیان می‌کرد. یکی اینکه طبق گزارشات در یک قسمتی از حوزه انتخابیه چند هزار رأی تک رأی بوده که فقط به آقای اعظمی رأی داده‌اند که این را مورد سؤال قرار داده بودند و گفته بودند باید تحقیق بشود. در واقع نقص پرونده از لحاظ تحقیقات بوده یکی هم راجع به بعضی از سوابق آقای اعظمی سؤال کرده بودند که کمیسیون به هر دو اینها رسیدگی کرد قسمت اول که تک رأی بوده یعنی چند هزار رأی این را وارد ندانست و اشکالی نمی‌بیند که در یک منطقه مردم به یک نفر رأی داده‌اند نه به دو نفری که حق داشتند و در سایر مناطق و حوزه‌های انتخابیه مثل خود تهران چنین وضعیتی بود.

در قسمت دوم گزارش کاملی که از پرونده آقای اعظمی در مرکز اسناد ملی تهیه شده بود قرائت شد و بموجب آن رفع بعضی از شبهاتی که مطرح کرده بودند شد و کمیسیون با توجه به اسناد رأی خودش را صادر کرده است. الان من خواستم که پرونده را اینجا بیاورند و البته قبلاً هم درخواست کرده بودم که پرونده‌ها اینجا باشند و من از روی پرونده برایتان بخوانم. خلاصه سوابق آقای اعظمی عبارت از این است که در سال ۱۳۱۲ به دلیل قیام مسلحانه علیه دولت مرکزی (دوره رضاخان) دستگیر می‌شوند و به کلات نادری در خراسان تبعید می‌شوند و تا ۱۳۲۰ در آنجا به حال تبعید بودند و بعداً که به منطقه بر می‌گردند با میلیون همکاری می‌کردند و در یکی دو دوره هم از طرف مردم برای مجلس شورا انتخاب شدند. در سنوات اخیر به دلیل اینکه پسرش دکتر اعظمی به کوهستان رفته و دست به جنگهای چریکی زده بوده است. (کریمی - بگویند چریک فدایی خلق بوده است) اجازه بفرمایید. **یکی از نمایندگان** - مسأله‌ای نیست.

فواد کریمی - ایشان عضو فدایی خلق است، حقایق باید به نمایندگان گفته شود.

رئیس - اگر فرمایشی دارید اجازه بگیرید و بعد از اینکه مخبر توضیحاتش را داد تشریف بیاورید اینجا و مطلبتان را بفرمایید که جلسه متشنج نشود.

خلخالی - ما در اثر تساهل افراد متدین را نادیده گرفتیم و آنها را فداییان خلق و گروه‌های چپی دیگر در بغل گرفتند. ما باید برای رضایی فاتحه بگیریم تا دست دیگران روشن شود نه اینکه هرکس را از روی قصد بطرف آنها هل بدهیم.

رئیس - آقای دکتر یزدی بفرمایید.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - بعد از اینکه آقای دکتر اعظمی به کوهستان می‌رود ساواک تمام خانواده اعظمی و سران ایل بیرانوند را دستگیر می‌کنند، من جمله آقای اعظمی را و در دادگاه به حبس ابد محکوم می‌شود و در سال ۱۳۵۶ در زمانی که بسیاری از زندانیان سابقه‌دار را به تدریج آزاد می‌کردند آقای اعظمی را هم از زندان آزاد می‌کنند و به منطقه بر می‌گردد و به موجب اسناد مورد استقبال فراوان مردم قرار می‌گیرد و جزو اسناد است که آقای اعظم یادداشتی به ساواک داده و ضمن اینکه در دادگاه و در محاکمات اعتراف کرده که با پسرش در تهیه تدارکات و وسایل همکاری می‌کرده ولی از محل اختفای او بی‌خبر است و نمی‌داند ولی در آنجا تعهد کرده که بعد از اینکه آزادش می‌کنند اگر مطلع بشود خبر بدهد ولی چیزی که دال بر این باشد که این کار را کرده در پرونده موجود نیست. شبهاتی که وجود داشت این بود که آیا آقای اعظمی با چریکهای فدایی خلق و گروه‌های منحرف همکاری کردند و می‌کنند یا خیر.

به موجب رسیدگیهایی که کمیسیون کرد و شهادت‌هایی که استماع کرد رفع این شبهه شد و برای اعضای کمیسیون که این رأی را دادند محرز شده که آقای اعظمی با آن گروه‌های انحرافی همکاری ندارد و قبول هم ندارد حتی با بعضی از افراد محلی که ما صحبت کردیم در مورد ماهیت فکری خود دکتر اعظمی بحث بود که آیا او مارکسیست هست یا خیر، شواهدی را ارائه دادند که او خودش مسلمان است منجمله از کسانی که در آن جلسه بود یکی از آقایان بود که خودش در زندان بوده و هم زندان و هم سلول آقای اعظمی بزرگ که مورد بحث است بوده است و گواهی می‌دهد که بچه‌های او اهل نماز بودند و عرض کنم حتی در زندان هم نماز می‌خواندند چون تمام خانواده بیرانوند را آورده بودند.

رئیس - فرمایشات شما تمام شد آقای دکتر یزدی.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - آنچه که عرض کردم خلاصه چیزی بود که در کمیسیون بحث شد ولی خلاصه پرونده‌اش همانطور که عرض کردم به این ترتیب است که در سال ۱۳۱۲ در لرستان دستگیر می‌شود و به خراسان کلات نادری تبعید می‌شود. در شهریور ۱۳۲۰ به خراسان برمی‌گردد و با مأمورین ارتش همکاری می‌نماید خود را کاندید نمایندگی دوره هفدهم مجلس می‌نماید و آراء قابل توجهی به دست می‌آورد. در سال ۱۳۳۲ به خاطر اینکه بتواند در دوره هجدهم نمایندگی موفق شود درصدد تشکیل جمعیت طرفدار نهضت ملی برمی‌آید ولیکن موفق نمی‌شود و پس از ۲۸ مرداد دستگیر می‌شود که حدود دو ماه در فرماندار نظامی تهران بازداشت و سپس با اعلام تنفر از حزب توده و بجا آوردن مراسم قسم آزاد می‌شود. در سال ۱۳۴۵ تقاضای صدور جواز اسلحه می‌نماید که با تقاضایش مخالفت می‌شود ولی در سال ۱۳۵۰ با تقاضای صدور جواز اسلحه شکاری جهت وی موافقت می‌شود. در سال ۱۳۵۳ پس از کشف شبکه‌ای که هوشنگ اعظمی در خرم‌آباد بوجود آورده بود و هدفش ایجاد جنگ چریکی علیه رژیم وقت بود که بتواند جنبش

توده‌ای کمونیستی بوجود آورد، نامبرده دستگیر می‌شود.

این خلاصه پرونده‌اش از ساواک است. نامبرده دستگیر می‌شود تا هم رابطه‌اش با گروه مشخص شود و هم محل اختفای فرزندش را به ساواک گزارش نماید، وی در بازجویی‌ها کمک به گروه و رابطه‌اش را با گروه در جهت تدارکات و پشتیبانی اعتراف می‌کند ولی از محل اختفای فرزندش ابراز بی‌اطلاعی می‌نماید و سرانجام به حبس ابد محکوم می‌شود. لذا وی چندین بار تقاضای عفو نموده بود که با توجه به پیروی وی و اظهار ندامتش و ضعف مالی خانواده‌اش مورد عفو قرار می‌گیرد و در تاریخ ۱۳۵۶/۵/۲۷ آزاد می‌شود و به خرم‌آباد باز می‌گردد و مورد استقبال اکثر مردم منطقه قرار می‌گیرد. وی پس از آزادی مجدداً شروع به فعالیت می‌نماید و با اکثر سران قبایل و خان‌های منطقه در جهت مبارزه با رژیم تماس می‌گیرد. البته وی معتقد به مبارزه روحانیون نبوده بلکه مشوق جنگ چریکی بوده است و ساواک فعالیت‌های وی را تحت مراقبت قرار داده بوده است. این خلاصه‌ای است از پرونده‌ای که در ساواک وجود داشته و منعکس بوده است که در اینجا خوانده شد.

رئیس - آقای کریمی اگر فرمایشی دارید تشریف بیاورید صحبت کنید.

منشی - قبل از ایشان یکی از مخالفین دیگر نوبت گرفته.

رئیس - چه کسی مقدم بر ایشان بوده؟

منشی - خواهش می‌کنم آقایانی که برای صحبت نوبت می‌خواهند دستشان را بلند کنند و اسمشان را بفرمایند تا نوبتشان ثبت بشود در اینجا بعضی‌ها تقاضای نیم ساعت یا پانزده دقیقه صحبت کرده‌اند که قطعاً مقدور نیست شاید حداکثر پنج دقیقه ممکن باشد.

رئیس - خوب حالا نوبت چه کسی است؟

منشی - نوبت آقای ایرج صفاتی است.

رئیس - آقای صفاتی بفرمایید.

ایرج صفاتی - در مورد پرونده آقای اعظمی یکی دو نکته بود که از آقای دکتر یزدی خواهش می‌کنم آن دو نکته را هم که در پرونده بوده قرائت کنند و راجع به اینکه در سال ۵۶ هم ایشان چند بار تقاضای عفو داده‌اند و با عفو آزاد شدند، این مطلب را روشن بفرمایید.

رئیس - یک قدری روشن تر صحبت بفرمایید.

صفاتی - دو نکته در مورد پرونده ایشان بوده که ایشان پرونده اعتیاد و پرونده مشروب‌خوری دارد این هم بوده لطفاً این را هم بیان کنید.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - عرض کنم در مورد تقاضای عفو ایشان من توضیح دادم که در پرونده است که در سال ۵۶ یادداشتی نوشته، نامه نوشته و درخواست عفو کرده که از زندان بیرون بیاید و گفته اگر چنانچه محل اختفای پسر را بدانم همکاری خواهیم کرد ولی همانطور که در گزارش ساواک هم بود بعد از آنکه از زندان بیرون می‌آید همکاری نمی‌کند و با بقیه علیه رژیم شروع به فعالیت می‌کند اما در مورد مشروبات الکلی و تریاک چیزی در پرونده نبوده است. در بحث‌هایی که در کمیسیون شد بعضی‌ها گفتند یک چنین اعتیادی را هم دارد ولی چیزی که دلیل بر این باشد و بتواند آنرا مستدل نشان بدهد ما نتوانستیم پیدا کنیم، به همین جهت در گزارش کمیسیون چیزی منعکس نیست.

رئیس - اجازه بدهید من توضیحی بدهم. گو اینکه آقای مخبر دفاع می‌کنند مع ذلک خود ایشان هم می‌توانند جواب مخالفین را بدهند و باز هم حق دارند که بعد از هر مخالف جواب بدهند یا اینکه صبر کنند وقتی که تمام مخالفین صحبت کردند ایشان حق دفاع دارند و بعد از ایشان رأی خواهیم گرفت. آقای کریمی بفرمایید.

فواد کریمی - بسم الله الرحمن الرحيم

«و لا تکتوما الشهداء».

اولاً موضوعی را که باید به آن توجه کنیم این است که ممکن است بعضی از مسائل در پرونده ساواک منعکس نباشد و یا اگر منعکس بوده باشد پرونده‌ها از بین رفته است. بنابراین تأکید روی این مسأله که چنین مطلبی در پرونده نیست حرف درستی نیست که جناب آقای مخبر می‌فرمایند یعنی مسأله مهمی که باید به آن توجه کنیم دلایل دیگری است که خارج از آن پرونده‌ای که آقای مخبر قرائت فرمودند این دلایل وجود دارد. در مورد شراب خواری ایشان که آقای مخبر فرمودند این مسأله‌ای است که می‌توان در منطقه تحقیق کرد در مورد اینکه من گفتم گروه چریکی که آقای اعظمی در آن عضویت داشته، گروه فدایی خلق بوده است.

اولاً همان موقعی که ایشان را در خرم‌آباد گرفتند خود من را در اهواز گرفتند و بعضی از آقایانی که در رابطه با آقای اعظمی گرفته شدند و به دادگاه نظامی اهواز آوردند آنها صریحاً گفتند که این گروه فدایی خلق بوده و همچنین اسناد فعلی فداییان خلق و سابقه مبارزاتی‌شان هست و این واضح و روشن است یعنی جزو بدیهیات است که این گروه یعنی گروهی که در خرم‌آباد مبارزه مسلحانه را شروع کرد، شاخه‌ای از فداییان خلق بوده و همانطور که آقای مخبر هم قرائت فرمودند پدر کمک تدارکاتی و پشتیبانی به گروه فدایی خلق می‌کرده و گذشته از این استخبار از وضعیت انتخاباتی ایشان از حوزه انتخاباتی این مطلب را روشن می‌کند یعنی پرونده ایشان بوسیله گروه فدایی خلق در حوزه انتخاباتی مطرح شده است و مبلغین و پشتیبانانش آنها بودند و روابط ایشان در حوزه انتخاباتیشان یا فداییان خلق مسأله‌ای است که برای اهالی واضح و روشن است و اگر در این مورد شکی باشد خواهش می‌کنم دو نفر به محل بروند و استشهد کنند، متشکرم.

رئیس - دیگر چه کسی مخالف است؟

منشی - عده‌ای نوبت گرفته‌اند ولی معلوم نیست که آیا در رابطه با این قضیه است یا نه.

رئیس - باز هم از مخالفین کسی هست که می‌خواهد صحبت کند؟ آقای کیاوش بفرمایید.

کیاوش - سندی که فرمودند ایشان به رهبری روحانیت در مبارزات معتقد نبوده‌اند باید روشن شود که از کجا ماخوذ شده است.

رئیس - این موضوع را خودشان جواب خواهند داد.

یزدی - اجازه بفرمایید من توضیح بدهم.

رئیس - آقای مخبر بفرمایید.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - آنچه را که من خواندم خلاصه پرونده آقای اعظمی در مرکز اسناد ملی یعنی ساواک منحلّه است. اینها در جمع‌بندیهای ساواک بوده توجه می‌فرمایید اینکه با این گروه همکاری می‌کرده کمونیستی بوده، نبوده با روحانیت موافق بوده و یا نبوده اینها جمع‌بندیهای ساواک است چون آقایان خواستند من بخوانم من عیناً خواندم. در مورد بعضی از مسائلی که آقای کریمی اشاره کردند باید توجه داشته باشید که این گزارش کمیسیون است، کمیسیون همه این مسائل را بررسی کرده و من رأی نهایی کمیسیون را به مجلس محترم گزارش می‌دهم. اگر چنانچه سندی یا حرفی یا مطلبی باشد و در این پرونده وجود نداشته باشد و ما نتوانیم آن شایعه را مستند کنیم یا دلیل موجه به کمیسیون ارائه داده نشود واضح است که کمیسیون نمی‌تواند به آن شایعه و آن حرف ترتیب اثر بدهد. اگر کسی آمد گفت فلان فرد در منطقه معروف به شراب‌خواری است، این وظیفه مدعی است که بیاید در آنجا و اسناد مستدل و موجه خودش را ارائه

بدهد و اگر دلیلی ندارد باید خودش حرفش را پس بگیرد. بنابراین بر عهده مدعی است که دلایلش را بیاورد و ارائه بدهد ما چیزی را که بتواند این را با دلیل و با دلیل موجه ارائه بدهد ندیدیم.

فواد کریمی - گروه تحقیق افرادی را فرستاد.

مخبر - تشخیص داد که نیازی ندارد.

فواد کریمی - نیاز دارد.

یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - شما پیشنهاد بدهید اما در مورد وابستگی به گروه‌های چریکی من توضیح دادم یک چنین شبهه‌ای بود ولی ما از استاندار محل، از اشخاص مختلف، از کسانی که ایشان را می‌شناختند تحقیق کردیم و در مجموعه شهادت‌هایی که داده شد تشخیص و رأی کمیسیون این بود که یک چنین شبهه‌ای وارد نیست.

رئیس - بسیار خوب. آقای اعظمی پشت همان میکروفون یا اینجا بفرمایید هر مطلبی در دفاع از خودتان دارید بفرمایید.

مرتضی اعظمی لرستانی - بنام خدا

از مولایم علی یاری می‌طلبم تا واقعیت زندگی خودم را به عرض نمایندگان محترم برسانم. اولاً خیلی خوشحالم که بعضی از آقایان مخالفت کردند زیرا این فرصتی بود برای من تا خودم را به آقایان بشناسانم. ایراداتی بود که من اظهار ندامت کردم آقایان من از شما می‌پرسم خانواده‌ای که تمام فرزندان، دخترانش، خواهر زاده اش، هموزاده‌اش همه را در بند بکشند فقط زنی باقی بماند با سه طفل و زندگی اینها از راه کشاورزی اداره بشود، آیا برای نجات این سه فرزند صغیر چه باید بکنند؟ غیر از اینکه باید بگویم من پیرمرد کاری نکردم فقط به جرم اینکه نتوانستم ساواکی شوم و همکاری با سازمان بکنم باید مرا بگیرند. بلی من برای نجات دو نوهام بهرام و شیرین بچه‌های دکتر هوشنگ اعظمی که درگیری کشته شد ندامت نوشتم، هر کس دیگر بجای من می‌بود همین کار را می‌کرد. چه کسی است که بتواند عاطفه انسانی خودش را زیر پا بگذارد و آنها را نادیده بگیرد و در زندان برای خودش راحت زندگی کند؟ اما درخصوص اینکه مرا گرفتند. آقای کریمی فرمودند مرا به زندان اهواز بردند اینطور چیزی وجود نداشت.

کریمی - شما را نگفتم.

اعظمی - اجازه بفرمایید. فریدون اعظمی که مادرش برادرزاده من است، او و برادرش محمد اعظمی را گرفتند و به اهواز بردند و در اهواز هم محاکمه شد. اگر آقای کریمی اسم اعظمی شنیده من نبودم ممکن است از زندان بپرسید اما راجع به مشروب‌خواری حقیقتاً من تعجب می‌کنم. من تریاک می‌کشم، من مشروب می‌خورم اما دلیلی نیست. اگر خون تجزیه شود از لحاظ تریاک و مشروب فوراً معلوم می‌شود و من برای تجزیه خون آماده هستم و اما اینکه گفته‌اند چریکهای فدایی خلق به من کمک کرده‌اند، آیا این دلیلی برای محکوم کردن من است؟ به علاوه از کجا معلوم است که این کار شده است. آیا هر شخصی آزاد نیست که به هر کس که دلش می‌خواهد رأی بدهد؟ آیا وکیل باید برود و جلوی مردم را بگیرد و بگوید که حق نداری به من رأی بدهی؟ آیا وجدان شریعتی شما چگونه قضاوت می‌کند. من چه می‌دانم در فلان صندوق چه کسی رأی ریخته است و بعد اثباتش چطور ممکن است، بدبختانه در این مجلس جوی بوجود آمده است که مانند خانم اعظم طالقانی من هم به اعتبارنامه خودم رأی مخالف می‌دهم، زیرا قبل از اینکه به پرونده‌ام رسیدگی شود طاغوتی هستم، ناجور و نالایق هستم. آیا یک مسلمان واقعی این حرف را بدون رسیدگی می‌زند؟ من نمی‌دانم این همه تهمت چیست. من استدعا می‌کنم اجازه بفرمایید تا سرگذشت خودم را تقدیم کنم.

می‌کنم هر کس قدرت در اختیار داشته باشد کم کسی می‌تواند سوءاستفاده نکند اما هر خانی خان نیست. هر گردی گردو نمی‌شود. قربان! آقایان استدعاء می‌کنم به وجدان خودتان رجوع کنید و آنچه که تکلیف شرعی‌تان هست انجام بدهید، عرضی ندارم.

رئیس - متشکرم، مجلس وارد رأی می‌شود (خلخالی) - اجازه می‌فرمایید من تذکر داشته‌م) خیر مسأله تمام شد.

خلخالی - من چند جمله‌ای را باید عرض کنم. آقای فواد کریمی فرمودند که چریک‌های فدایی خلق از آقای اعظمی دفاع کرده‌اند در حالیکه آقای اعظمی ۲۱۰۰۰ رأی آورده است و این موضوع توهین به مسلمانهای خرم‌آباد است زیرا در لرستان مجموعاً بیش از ۲ هزار چریک فدایی خلق وجود ندارد.

رئیس - این بیان شما پایین می‌آورد آقایان بقدر کافی وارد هستند. خواهش می‌کنم که شما خلاف مطالب عنوان نکنید حق ندارید (همهمه نمایندگان) ساکت باشید، برطبق آیین‌نامه و برطبق مقرراتی که در دست داریم و داریم مجلس را اداره می‌کنیم چند نفر مخالف صحبت کردند خود ایشان هم دفاع کردند. مخابر کمیسیون هم قبلاً توضیحات لازم را داد آقایان بقدر کافی روشن شدند حالا باید اظهار رأی بفرمایید، کاغذ در اختیار آقایان قرار بدهید.

زائری - من نوبت گرفته‌ام اجازه بفرمایید صحبت کنم.

رئیس - هیچ امکان ندارد.

منشی - ما نوبت‌هایی که مطرح شده است نوشته‌ایم.

زائری - همانطور که آقای فواد کریمی فرمودند به موجب آیه «ولاتکنموا الشهاده» من موظف هستم که شهادت بدهم، اگر جناب‌عالی جلوگیری بکنید من می‌نشینم ولی مسؤولیت شرعی آن به عهده جناب‌عالی و آقایانی که ساکت هستند می‌باشد. شما فرمودید هر کس می‌خواهد صحبت کند نوبت بگیرد، من هم نوبت گرفتم (همهمه نمایندگان)

منشی - نوبت‌هایی که از قبل گرفته‌اند، طبق آیین‌نامه فقط مخالفین می‌توانند صحبت کنند و خود ایشان دفاع کنند و یا اگر اجازه دادند. فرد دیگری جای ایشان دفاع بکند و بعد رأی‌گیری شود (همهمه نمایندگان) و افرادی که می‌خواهند شهادت بدهند می‌بایست شهادتشان را در کمیسیون تحقیق می‌دادند، نه در جلسه علنی.

سلامتیان - آیین‌نامه را خلاف خدمتتان عرض می‌کنند. آیین‌نامه اینطور نیست. من خواهش می‌کنم بر طبق آیین‌نامه خودتان عمل کنید.

رئیس - آقای سلامتیان بر طبق همین آیین‌نامه است مثل اینکه روز گذشته هم شما همین ایراد را کردید و توضیح دادید که توضیح واضحی نبود.

سلامتیان - طبق آیین‌نامه آنهایی که در جلسه قبل اعتراض نکردند حق مخالفت ندارند.

رئیس - چنین چیزی نیست در مورد رأی‌گیری شما ماده (۱۳) را بخوانید. **سلامتیان -** بر طبق این آیین‌نامه نمایندگانی که در موقع طرح اعتبارنامه مخالفت کرده باشند می‌توانند در مجلس بمدت نیم ساعت صحبت کنند و چنانچه تعداد نمایندگان که در موقع طرح اعتبارنامه مخالفت کرده‌اند بیش از یک نفر باشد مدت صحبت هر یک حداکثر یک‌ربع ساعت خواهد بود. آقایان که در موقع طرح اعتبارنامه مخالفت نکرده بودند.

منشی - این پرونده به علت نقص پرونده به کمیسیون تحقیق رفته است. **رئیس -** آقای سلامتیان قبلاً این پرونده طرح نشده بود این پرونده به علت نقص به کمیسیون تحقیق رفته است این مطالب را مخلوط می‌کنید و آیین‌نامه هم دست می‌گیرید و تصور می‌کنید که حق دارید، در صورتی که اینطور نیست.

معاد یخواره - معمول این است که پرونده‌ای را که کمیسیون رد کرده است، دیگر مخالفی اظهار نظر نمی‌کند.

من در سال ۱۳۱۲ با تمام فامیلم تبعید شدیم. در زندان تهران مدت ۹ ماه در سن ۱۳ یا ۱۴ سالگی در حبس تاریک بدون آب و برق و با دست بند و پای بند زندانی بودم بعد از ۹ ماه مرا به دارالتربیت عشائری فرستادند یعنی آنقدر ستم کم بود که مرا به کلاس پنج ابتدایی فرستادند. بعد از به کلات نادری تبعید شدم و مدت شش ماه با فامیل خودم در کلات نادری بودم، تقاضا کردیم از شاه قدیم اجازه بدهد ما به مشهد برگردیم و تحصیل کنیم ایشان هم اجازه دادند و ما برگشتیم و در دبیرستان قدیم شاه رضا مشغول تحصیل شدیم حالا نمی‌دانم اسمش چه هست. در این موقع برادرم علیرضا، عمه زاده‌ام پداله، عموزاده‌ام نصرالله را در قصر تیرباران کردند و سال هزار و سیصد و بیست من به لرستان برگشتم. قبل از اینکه برگردم در میان ضریح حضرت رضا عهد کردم که با ستمگران و متجاوزین به حقوق مستضعفین مخالفت کنم و از مستضعفین دفاع کنم و این کار را کردم نه به کمک دولت بلکه به کمک ایلم یعنی ایل بایرانوند و توانستیم هرجا غارتی می‌شد، هرجا دزدی بود، هرجا سارقی بود بگیریم و تحویل دادگاه بدهم چون من این حق را نداشتیم خودسرانه کسی را بکشم.

آن موقع قانونی بود می‌خواستیم آن قانون عمل بشود امروز قانون مقدس دیگری است و باید طبق این قانون عمل بشود من نمی‌توانستم خودسرانه کسی را بکشم و راجع به اینکه من با حوزه علمیه مخالف بودم! چه مخالفتی؟ آیا خواستم بروم مسجد، آیا مجتهد بودم که بخواهم جای او را بگیرم؟ یک لر که سرش پایین است و مشغول خدمت است چه مخالفتی دارد؟ آیا از اینها بالاتر دیگر نبود که بمن تهمت بزنند؟ برای چه؟ برای اینکه رقیب من دلش می‌خواهد من از مجلس بیرون بروم فقط برای این خاطر تهمت‌های گوناگون که در پرونده‌ام منعکس است به من زده‌اند.

مدت چند روز است که مرتب از عشایر لرستان تلفن می‌کنند می‌خواهند می‌خواهید از پارک هتل بپرسید که ما هر چه فکر می‌کنیم چرا به شما تهمت زدند؟ گفتم دلشان می‌خواهد بعد برایشان مثلی زدم. عرض کردم که یکی توی خیابان راه می‌رفت، معذرت می‌خواهم از این جمله معترضه، یک نفر گردن کلفتی داشت و سرش هم پایین بود، یکی هوس کرد که یک کشیده‌ای بزند پشت گردنش، هوس بود، خوشش آمد، هر وقت خوش آمد کم کسی می‌تواند جلو خوش آمدن را بگیرد، کشیده‌ای به او زد آن شخص برگشت و گفت مرد حساسی چرا مرا می‌زنی؟ گفت والله هوس کردم. گفت خوب باشد من هم جور این کشیده را می‌کشم و هوس تو را تسکین می‌دهم، اگر قرار است به من فحش بدهند و ناحق تهمت بزنند، مسلمانی کجا است؟ مگر یک مسلمان بدون دلیل و برهان و حجت می‌تواند یکی را محکوم کند؟! که مرا محکوم می‌کند آیا برای اینکه خان هستیم! الساعه برایتان توضیح می‌دهم. خیلی آقایان بین خان و فتودال اشتباه می‌کنند.

رئیس - ببخشید آقای اعظمی وقت‌تان قریب به اتمام است، به‌اندازه‌ای که در نظر گرفته شد صحبت بفرمایید.

نمایندگان - وقتشان یک ساعت است.

منشی - یک ربع وقت دارند.

اعظمی - بلی، فتودال به کسی می‌گویند که با قدرت شخصی دیگران را زیر سلطه قدرت خودش بکشد و از او بهره برداری بکند اما خان همانطوری که آقایان در خانواده تان مورد احترام هستید و اگر کسی به شما توهین کند پسران، دختران، عمه زاده‌تان، فامیل تان، به آنها بر می‌خورد و می‌آیند از شما دفاع می‌کنند، خان هم یک رئیس خانواده است منتها با یک وسعت بیشتر که باید خدمتگزار طایفه‌اش باشد و کسر و کم طایفه‌اش را انجام بدهد. گرفتاریهای طایفه‌اش را انجام بدهد. آیا این خان آلوده است؟ من تصدیق

رئیس - خواهش می‌کنم آقایان رأی خودشان را در قبال توضیحاتی که شنیدند نسبت به اعتبارنامه آقای اعظمی اعلام بفرمایند. (همه‌همه نمایندگان)

غفاری - آقایان باید صحبت کنند، بعد ما رأی می‌دهیم.

صباغیان - من یک تذکره آیین‌نامه‌ای دارم.

رئیس - بفرمایید.

هاشم صباغیان - بسم الله الرحمن الرحيم

به نظر من جناب آقای دکتر سبحانی اشتباه کردند که آقای اعظمی را زودتر خواستند زیرا شما برحسب نوبت خواستید در حالیکه بقیه برادران که به عنوان موافق و به عنوان مخالف نوبت گرفته بودند باید آنها هم صحبتشان را می‌کردند بعد از اینکه صحبت شان تمام می‌شد مجموع زمان صحبت شده را آقای اعظمی می‌توانستند از خودشان دفاع کنند. بنابراین پیشنهاد می‌کنم دو نفری که وجود دارد یک موافق و یک مخالف صحبت بکنند (زنگ رئیس).

رئیس - اجازه بدهید بیان‌تان را توضیح بدهم توضیحات‌تان در این قسمت روشن نیست چیزی برخلاف آیین‌نامه رفتار نشده در آیین‌نامه مشخص است که در صورتی که خود طرف بخواهد موافق می‌تواند صحبت بکند موافقی در این خصوص وجود ندارد. از طرف دیگر برای همه مخالفین وقتی معین شده که جمعاً باید در حدود یک ساعت صحبت کنند و ملاحظه فرمودید که ما هم یک ساعت وقت دادیم.

صباغیان - خیر، مجموعه صحبت‌های مخالفین یک ساعت نشده است.

رئیس - بنابراین برخلاف آیین‌نامه عملی نشده است که شما تذکر می‌دهید.

منشی - تذکر آیین‌نامه‌ای شما به این دلیل موجه نیست که فردی که به او اعتراض شده است می‌تواند بعد از هر مخالفتی جواب بگوید یا اینکه در مجموع مخالفت‌ها در انتها جواب بدهد (صباغیان - بسیار خوب) آقایان که الان نوبت گرفته‌اند نمی‌خواهند به عنوان مخالف صحبت کنند (صباغیان - چرا) بلکه می‌خواهند شهادت به عنوان موافق بدهند (همه‌همه نمایندگان) لذا درنوبت‌هایشان ذکر کرده‌اند الان اینجا گفتند آقا ما می‌توانیم به عنوان موافق صحبت کنیم یا نه؟

صباغیان - یک نفر هم مخالف است. (همه‌همه نمایندگان)

رئیس - آقایان باید بر روی این قسمت اظهار نظر بفرمایند که صحبت ادامه پیدا بکند یا اینکه به رأی‌گیری بپردازیم (همه‌همه نمایندگان)

غفاری قره‌باغ - اگر بنا باشد که دهن آقایان بسته باشد و بخواهید از آقایان رأی بگیرید موفق نخواهید شد. باید موضوع حلاجی بشود تا شبهه رفع بشود. ما در واقع می‌خواهیم یک نفر صحبت بکند و بقیه حق صحبت کردن نداشته باشند و بعد رأی بگیریم. آقایان که در جریان نیستند چطور می‌توانند رأی بدهند؟

رئیس - چطور در جریان نیستند، بعد از این توضیحاتی که داده شد؟

غفاری قره‌باغ - آقایان حرف دارند و باید نمایندگان را در جریان امر قرار بدهید و اگر حالا بخواهید کور کورانه رأی بگیرید صنار ارزش ندارد. آبروی یک نماینده را نبرید. اجازه بدهید مسأله حلاجی بشود.

رئیس - این موضوع به کمیسیون تحقیق رفته است.

غفاری قره‌باغ - ما که اینجا نشستیم برای ما حلاجی شده نیست.

آیت - آقای دکتر من فکر می‌کنم یک توضیح کوچک مسأله را حل بکند.

اعظم طالقانی - من هم وقت می‌خواهم.

رئیس - آقای آیت بفرمایید.

آیت - این نقض آیین‌نامه است. در آیین‌نامه گفته شده اگر اعتبارنامه‌ای را شعبه تصویب کرد و به جلسه آورد و کسی اعتراض کرد خوب معلوم است این یک فرد معترضی است و می‌آید صحبت می‌کند و غیر از او هم کسی نمی‌تواند صحبت بکند اما در مورد شعبه پیش‌بینی نشده که اگر شعبه اعتبارنامه‌ای را رد

کرد می‌رود به کمیسیون ولی وقتی که می‌آید اینجا چون مخالف مشخص نیست برای حل این مسأله ما ناچاریم که مخبر شعبه به عنوان مخالف، یا یک فردی از شعبه به عنوان مخالف صحبت بکند و خود طرف هم جواب بدهد و الا اگر شما بخواهید در تمام مجلس یکی به عنوان مخالف و موافق صحبت بکند این اصلاً قابل حل نیست. مطابق آیین‌نامه حداکثر یک نفر از طرف شعبه‌ای که رد کرده است و معترض است می‌تواند صحبت بکند (رئیس - این توجیهی است که...) خود طرف پرونده را هم دیده است، خود طرف می‌تواند دفاع بکند ولی اینجا شهادت بدهیم و یا شهادت ندهیم اینجا که دادگاه نیست. اصل هم اصل برائت است اصلاً من تعجب می‌کنم دوستان ما که مسلمان هستند می‌گویند ایشان اعتیاد دارد. خوب پس همه ما متهم به اعتیادیم کسی که در دادگاه جرمش اثبات نشده اصلاً عنوان کردن مسأله جرم است البینه علی المدعی و الیمین علی من انکر اصل بر براءت است و گذشته از این هم باید در اینجا فقط شعبه به عنوان مخالف و خود طرف و یا کس دیگری به عنوان موافق صحبت بکند و مسأله تمام می‌شود.

رئیس - البته این تفسیری است که شما فرمودید ولی خوب توضیحی که دادید شاید برای بعضی از آقایان قانع کننده باشد. در هر صورت آقایان می‌خواهید که باز هم ادامه صحبت بدهید (همه‌همه نمایندگان) از مخالفین چه کسی می‌خواهد صحبت بکند؟ آقای زائری بفرمایید. البته مسلم است که باید خود ایشان بیایند و صحبت کنند واضح است.

زائری - بسم الله الرحمن الرحيم

عرض می‌شود حضور مبارکتان که ما اکثریت آقایان را قبلاً نمی‌شناختیم و در اینجا با هم آشنا شدیم. بنابراین فرد برای ما مطرح نیست اما مسأله طرح پرونده در مجلس برای شناسایی و شناخت افراد با استقامتی است که در گذشته تسلیم مصلحت‌ها نشده‌اند زیرا اگر عواملی باشند که در گذشته تسلیم مصلحت شده باشند امروز هم خواهند شد. ناچارم مطلبی راجع به گزارش مخبر کمیسیون تحقیق بگویم و البته مسأله نباید مطرح بشود ولی چون ایشان فرمودند راجع به مشروب‌خوری ایشان هیچ مدرکی در پرونده نیست چرا؟ این گزارش خود ساواک است که تحقیق کرده و به مرکز ساواک، گزارش کرده که ایشان یک چنین اعتیادی دارد (غفاری قره‌باغ - ساواک که فاسد است) پس همه چیزش فاسد است (همه‌همه نمایندگان - زنگ رئیس) ایشان می‌گویند مدرک نیست ولی می‌خواهم بگویم که هست، شما می‌فرمایید ساواک فاسد است پس حرفش را نپذیرید، بحثی نیست.

یکی از نمایندگان - ساواک می‌گفت خیلی از روحانیت هم عقاید کومونیستی دارند.

زائری - اجازه بفرمایید من حرفم را تمام بکنم. (همه‌همه نمایندگان)

رئیس - اجازه بدهید به موقع خودش صحبت بفرمایید.

زائری - من اصلاً به آقای اعظمی کار ندارم. ایشان می‌گویند مدرک نیست ولی من می‌گویم هست. مطلب دوم یک گزارش در پرونده ایشان هست که ایشان سه بار اعلام وفاداری به شاهنشاه و رژیم او کرده است و در مرحله سوم نامه نوشته که من پس از دو بار اعلام وفاداری این بار قرآن مجید را به انضمام این نامه به محضر مبارک می‌فرستم و بار دیگر وفاداری خودم را تا پای جان به شاهنشاه و رژیم شاهنشاهی اعلام می‌کنم، مطلب این است، آیا آن سوگند ایشان باطل شده اگر باطل شده دلیلش چیست که به سوگند خودشان وفادار نیستند؟ و آیا ما می‌توانیم کسی را که در گذشته یک چنین سوگندی را خورده و الان زیر پا گذاشته امروز مجدداً به سوگندش اعتماد کنیم؟ این مسائل مطرح بشود و بعد این مطلبی است که خود جناب عالی فرمودید پرونده را روشن کنید و بعد... (یکی از نمایندگان - اگر

هر حال برای اینکه شما و سایرین از این مخمصه بیرون بیایید بنده پیشنهاد این است که این موضوع برگردد به شعبه. شعبه مجدداً رسیدگی کند و جریان عادی پیدا بکند. آنوقت حق همه محفوظ است چه بخواهند در شعبه چه بخواهند در کمیسیون تحقیق نظر موافق مخالف داشته باشند بگویند و اینجا هم کسانی که در زمانی که گزارش شعبه مطرح می‌شود اگر مخالفت کردند می‌توانند مخالفت بکنند والا به این ترتیب که شروع شده و من نگرانی دارم که در مورد سایرین هم همین اشکال پیش بیاید و از این وضع الی الابد ما خارج نشویم.

رئیس - آقای مهندس من یک تذکری بدهم شما به عنوان یک تذکر نظام‌نامه‌ای این اجازه را خواستید و من از این نظر به شما این اجازه را دادم ولی در این زمینه پیشنهاد کردید در صورتی که بایستی بعد از اینکه پیشنهاد کفایت مذاکرات کردند و رد شد آن وقت باید پیشنهاد مطرح بشود اگر الان بخواهم پیشنهاد را مطرح کنم افرادی در اینجا تقاضای صحبت کردند و بنابراین حق آنها تضييع خواهد شد. بنابراین اجازه بدهید تذکرتان در این قسمت تفکیک بشود یعنی تذکر نظام‌نامه‌ای تان علیحده بجای خود و این قسمت پیشنهاد را فعلاً مسکوت بگذاریم تا اینکه بعد مجلس در این خصوص بتواند بر طبق روالی که باید داشته باشد عمل بکند.

شهرکی - بسم الله الرحمن الرحيم

(رئیس - شما مخالف هستید یا موافق؟) من در دو، سه مورد کلی می‌خواهم حرف بزنم (رئیس - شما اولاً بفرمایید موافق هستید یا مخالف) موافق هستم.
رئیس - پس حق آقای اعظمی است. آقای اعظمی! ایشان از طرف شما صحبت بکنند (اعظمی - آقای خلخالی می‌توانند صحبت کنند) بلی آقای خلخالی (زنگ رئیس) آقای شهرکی به عنوان موافق بفرمایید توجه بفرمایید از وقتی که در آیین‌نامه معین شده است داریم دور می‌شویم، بفرمایید.

شهرکی - دو سه مورد است که نه بخاطر آقای اعظمی بخاطر جوی که در مجلس پیش آمده من می‌خواستم به آن اشاره بکنم یکی اینکه اگر پسر ایشان چریک فدایی خلق بودند دلیلی نمی‌شود که ایشان چریک فدایی خلق باشند و یا اینکه آن راه را ادامه بدهند مگر اینکه ثابت بشود ایشان واقعاً آن راه را ادامه دادند.

یکی از نمایندگان - من یک توضیح عرض کنم. (زنگ رئیس)

رئیس - خیر، خیر، آقای شهرکی بفرمایید.

غفاری - چرا توجه ندارید. مگر مجلس جای تبلیغ برای گروهها است؟

رئیس - کسی برای گروهها تبلیغ نکرده است.

شهرکی - مسأله دوم این است اگر ایشان یک دفعه وفاداری‌اش را اعلام کرده و از زندان بیرون آمده و اگر وفادار بوده چرا دفعه دوم ایشان را به زندان بردند اگر باز وفادار بود چرا دفعه سوم او را به زندان بردند؟ اشاره می‌شود اینجا که این آقا سه دفعه اعلام وفاداری کرده، اگر سه دفعه این آقا وفادار بود چرا به سه دفعه رسیده، سه دفعه گفته اعلام وفاداری کرده باز رفته زندان (همه‌همه نمایندگان) مسأله بعدی این است که در جایی که من کار کردم در شعبه‌ای که من کار کردم خیلی از آقایان بودند که تعهد داده بودند و از زندان آمده‌اند بیرون و این تعهد نمی‌تواند دلیلی باشد مگر اینکه ثابت بشود که همکاری کردند، متشکرم.

رئیس - نوبت چه کسی است؟ بخوانید.

منشی - از مخالفین کسی اگر هست و نوبت گرفته دستش را بلند کند،

یکی از نمایندگان - من سؤال دارم.

منشی - برای سؤال نوبت زیاد گرفتند، مخالف اگر هست دستش را بلند کند.

رئیس - آقای خلخالی شما موافقید یا مخالف؟ (خلخالی - در موافقت)

خیر آقا نوبت شما نیست.

سند دارید ارائه بکنید) سند توی پرونده ایشان است یا کمیسیون تحقیق می‌گوید این سند در پرونده باطل است. بیخود گذاشتید مال ایشان نیست ما هم می‌نشینیم می‌گوییم حرفی نداریم یا می‌گویند با وجود این سند، پرونده ایشان تأیید می‌شود بنده هم تأیید می‌کنم، اشکالی ندارد. ما می‌گوییم اگر بنا است مطرح نشود هیچ حرفی زده نشود اگر بنا است مطرح بشود و گفته بشود قضیه این است و ما هم بحثی نداریم که شما اعتراض می‌کنند و نمی‌گذارید کسی صحبتش را بکند. (همه‌همه نمایندگان)، (زنگ رئیس)

یکی از نمایندگان - برای اینکه قضایا روشن شود باید جو مجلس آرام و منطقی باشد.

بازرگان - من یک تذکر نظام‌نامه‌ای دارم.

رئیس - بفرمایید.

بازرگان - بطوری که در همین ماده که طرز مخالفت را نشان می‌دهد یعنی ماده سیزده این آیین‌نامه که جنبه لایحه قانونی دارد نظر بر این بوده که در مجلس علنی راجع به تصویب یا رد اعتبارنامه عده محدودی صحبت بکنند و این جنجال و مخالفت و کشف مشکلات یا شهادت به عمل نیاید اما چرا اینطور شده؟ بنده عرض می‌کنم برای این می‌گویم که چون اعتبارنامه‌های دیگری هم در جلو هست برای اینکه این جنجال و مشکل و دردسر پیش نیاید این توضیح را من می‌دهم. علت اشکال این است که از ابتدا یک عدم توجه و خطبی شده زیرا شعبه مادامی که پرونده نقص دارد اصلاً نباید گزارش به مجلس علنی بدهد و بطریق اولی نمی‌بایستی خودش مستقیماً به کمیسیون تحقیق چیزی را مراجعه بکند شعبه می‌بایستی پرونده را کامل ببیند اگر نقص دارد از طریق رئیس مجلس از وزارت کشور بخواهد و اگر ابهامی دارد و اگر شهادی می‌خواهد همه این کارها را بکنند بعد آری یا نه آن را به مجلس گزارش بدهد اگر نه بود که البته همانطور که آیین‌نامه گفته باید به کمیسیون تحقیق برود و اگر آری بود که اینجا پیش‌بینی شده که اگر مخالفی نبود تصویب می‌شود و اگر مخالفی بود ارجاع به شعبه تحقیق می‌شود. اینجا چون همینطور که فرمودند شعبه به عنوان نقص پرونده این را فرستاده است (رئیس - خیر آقا، شعبه رد کرده به مجلس آمده و از مجلس فرستادند) شعبه به عنوان نقص پرونده گفتید رد کرده این صحیح نیست. شعبه اگر نقص پرونده است باید از طریق مقامات مسؤؤل رفع نقص بخواهد بعد هم رفته به کمیسیون اینجا که آمده چون آیین‌نامه پیش‌بینی کرده که فقط کسی که در زمان طرح اعتبارنامه‌ای اینجا مخالفت کرده او می‌تواند صحبت کند چون کسی مخالفت نکرده قاعدتاً نباید صحبت کند و چون همین طوریکه ملاحظه می‌کنید عده‌ای زیادی درخواست کرده‌اند پیشنهاد بنده این است که چون به دلیل نقص پرونده بوده، یا این موضوع برگردد به کمیسیون تحقیق و کلیه آقایانی که نظر دارند یا شهادتی دارند، مخالفتی دارند یا موافقتی دارند آیین‌نامه اجازه می‌دهد که در کمیسیون تحقیق نظرشان را بدهند یا اصولاً برگردد به شعبه و شعبه که به دلیل نقص این را رد کرده و حق نداشته بدلیل نقص رد بکند و بدلیل نقص رد کرده آقایانی که شهادتی، نظری موافق، مخالف، توضیح هر چه دارند به شعبه بگویند. شعبه مجدداً گزارش بدهد یا بگوید رد کردم یا بگوید تصویب کردم آن وقت اگر گفت تصویب کردم کسانی که مخالفت دارند حق دارند دو نفر، سه نفر، ده نفر، بیست نفر بگویند ما مخالفیم آن وقت با مخالفت شان می‌روند در کمیسیون تحقیق و مجدداً وقتی که کمیسیون تحقیق نظرش را داد حق دارند در اینجا یک ربع ساعت صحبت کنند به این ترتیب هم نمایندگان هم رئیس هم، همه تکلیف‌شان را می‌دانند.

به عقیده من در اثر عدول از اصول موازین آیین‌نامه اینطور شده است و در

خلخالی - خود آقای اعظمی یک ربع از نوبت‌شان را به بنده دادند، آقای اعظمی نوبت‌تان را به من دادید؟ (اعظمی - بلی آقا)

بنام خدا

این مجلس، مجلس شورای اسلامی است و در این مجلس تا بحال آنچه که مطرح بوده حقایق بوده طبق موازین اسلام و چیز دیگری نبوده خوب این قهری است که آقایان تازه آمدند و همه ما بالاخره یک ناراحتی‌هایی هم در خارج داریم و حرف می‌شود، سروصدا می‌شود اینها یک مسائلی است که نباید خیلی مورد توجه و دقت واقع بشود که در خارج منعکس بشود که وضع مجلس متشنج است، آقایان هماهنگی ندارند از قضا آراء به منصفه بروز گذاشته می‌شود و تحقیق بشود و این یک حقیقتی است که در این مجلس مشهود است، مخالفین و موافقین ولی نسبت به آقای اعظمی می‌خواهم بگویم که ما در قم بودیم و مکرر پسر ایشان که در کوهستانهای خرم‌آباد بوده یا دفتر امام رابطه داشتند و شاید با بعضی از افرادی که در حوزه بودند، مبارزات را پیگیری می‌کردند و ارتباطات هم برقرار بود و خود این ارتباطات دلیل بود به اینکه آقای دکتر اعظمی در لرستان و در کوه‌های لرستان خط مش اسلامی دارند و آن مسأله با شهادت ایشان تمام شد، ولی پدر قد خمیده ایشان که کوله بار ظلم و ستم و اجحاف نظام و رژیم شاهنشاهی را در این مجلس با خودش آورده باید مجلس بوجود این قبیل اشخاص محکم و مستحکم افتخار کند نه اینکه بخواهیم مجامله‌گویی کنیم. من درباره پرونده و اعتبارنامه کسانی که از روحانیت هستند و ملبس به لباس روحانیت هستند دقت نظر دارم و کوچکترین مسامحه‌ای نمی‌کنم و ایستادگی هم می‌کنم ولی پرونده ایشان در کمیسیون تحقیق که آقایان دیگر هم بودند مطرح شد و با کمال دقت بررسی شد.

بعضی از مطالبی که آقایان به آن مطالب استناد می‌کنند ما هم آن مطالب را دیدیم ولی آخر در شرع مقدس اسلام یک رفع‌الاضطراری داریم رفع الاکراهی داریم کسی که در یک شرایطی باشد و خودش هم اقرار می‌کند این یک چیزی نیست که اگر ما بخواهیم روی آن شپش کشی کنیم و اگر بخواهیم در این قبیل مطالب باریک بشویم خوب خیلی از آقایان هستند که نامه‌هایی نوشته‌اند به نام که و که این‌ها را اگر ما بخواهیم جدی بگیریم، این‌ها در حال اضطراری بوده است و از ابهت و از موقعیت اسلامیت آنها چیزی کم نمی‌کند و من به عنوان یک نفر وکیل یا در کمیسیون تحقیق به عنوان رئیس این معنا را به اهالی محترم خرم‌آباد تبریک می‌گویم که با ۲۰ هزار نفر یا متجاوز از ۲۰ هزار نفر به آقای اعظمی رأی دادند واقعاً این مسخره است که بگوییم مثلاً گروه‌های چپی ملحد جمع شده‌اند و به آقای که خودش از حضرت رضا دم می‌زند، از حضرت امیر دم می‌زند و در خط امام بوده رأی داده‌اند مگر چند نفر در آنجا دارند؟ در تهرانش این تعداد را ندارند چه برسد به خرم‌آباد و گفتن این حرف توهین به مردم خرم‌آباد است.

من از آقایان درخواست می‌کنم مطالب را به بحث طلبگی نکشانند اگر بخواهند بکشاند خوب ما هم حرفی نداریم ما هم همین کار را می‌کنیم. ولی با کمال خونسردی درباره این جور پرونده‌ها جو آن زمان را هم در نظر بگیرید، خدا می‌داند که من تا به حال نه با آقای اعظمی روبرو بوده‌ام و نه او را می‌شناختم. وقتی که پرونده‌اش را دیدم گفتم مرحبا بر تو یک آدم این جوری که از بیجگی دربند بوده‌ای کدامیک از ماها چنین تاب و توان را داریم؟ آن وقت ایشان آمده وکیل شده از طرف مردم خرم‌آباد و ۲۱ هزار نفر به او رأی داده‌اند، حالا آن رأی را ما ندیده بگیریم و به گزارش‌های لاطائلات مخالفین توجه کنیم. من از آقایان خواهش می‌کنم و از آقای اعظمی هم خواهش می‌کنم مذاکرات را تمام نکنیم و در این باره آقایان رأی‌شان را بدهند و

مسأله تمام بشود زیرا ما مسائل حاد و اساسی دیگری در پیش داریم، مسائل اقتصاد مملکت مطرح است این مسائل اصلاً مسائل مورد بحث ما نیست مسائل اساسی دیگری در جریان هست که فوریت دارد مثل مسأله سرمایه، مسأله زمین، مسأله امنیت، مسأله اقتصاد، اگر بخواهید با این حرف‌ها وقتتان را بگیرید چقدر باید وقت صرف کنیم من عراضم تمام شد. خیلی متشکر از آقای سحابی که به من این اجازه را دادند.

رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است کسی مخالف هست؟ (اظهاری نشد) آقایانی که با کفایت مذاکرات موافق هستند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) **تصویب شد.** مذاکرات کافی است. بنابراین آقایان موافق هستند که نسبت به اعتبارنامه آقای اعظمی که گزارش کمیسیون آن قرائت شد و توضیحاتی داده شد و آقایان با توضیحاتی که داده شده است و با حضور ذهنی که قبلاً هم داشته‌اند حالا اظهار رأی فرمایند. چون از طرف موافق یا مخالف تقاضا نشده است که رأی علنی باشد. بنابراین لازم نیست که اسم روی ورقه نوشته شود فقط مرقوم فرمایید موافق یا مخالف، البته آقایان رأی ممتنع هم می‌توانند بدهند ولی به حساب نمی‌آید و اکثریت به نسبت تعداد آراء مثبت و منفی تشخیص داده می‌شود.

(اخذ رأی با ورقه به عمل آمد و نتیجه آن به شرح زیر اعلام شد)

رئیس - نتیجه رأی‌گیری را به استحضار آقایان می‌رسانم: آراء اخذ شده ۱۶۹ رأی، موافق ۱۲۲ رأی، مخالف ۱۴ رأی، ممتنع ۳۳ رأی. بنابراین اعتبارنامه آقای اعظمی از خرم‌آباد **تصویب شد** (تکبیر نمایندگان) آقای دکتر یزدی بفرمایید.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - بسم الله الرحمن الرحيم

گزارش پرونده انتخاباتی حوزه قم و اعتبارنامه آقای خلخالی.

پرونده انتخاباتی حوزه انتخاباتی حوزه قم و اعتبارنامه آقای خلخالی به علت اعتراض آقای اسمعیل معزی در جلسه علنی مجلس، به کمیسیون تحقیق ارجاع گردید، کمیسیون تحقیق در جلسه مورخ ۲۲ خرداد ماه ۵۹ آقای اسمعیل معزی را احضار و پس از استماع بیانات ایشان چون نامبرده کتباً اعتراض خود را پس گرفتند. لذا کمیسیون تحقیق به اتفاق آراء صحبت انتخابات قم و اعتبارنامه آقای خلخالی را در جلسه مورخ ۲۴ خرداد ماه ۵۹ تصویب نمود.

با تشکر مخبر کمیسیون تحقیق - یزدی

رئیس - خاطر آقایان هست، در جلسات گذشته نظیر این قبیل گزارش‌ها که فرد مخالفت، مخالفت خود را پس گرفته باشد آقایان یک نحوه‌ای عمل کردند که ما به رأی‌گیری کتبی نرسیدیم اما استنباط خود بنده امروز هم عرض کردم که آقایان اظهار رأی کتبی بنمایند چون سابقاً انطور عمل کردیم باید همین اندازه من اینطور تلقی بکنم که آقایان توقع دارند به گزارش کمیسیون تحقیق طبق همان روال گذشته سکوت یا عدم مخالفت یک فرد را محور قرار دهیم و تصویب شده یا رد شده تلقی نکنیم و بنده باز تصریح می‌کنم که چون گزارش کمیسیون است و در این خصوص هرچند که نماینده مربوط هم مخالفت خودش را پس گرفته باشد، باز آقایان برطبق آیین‌نامه‌ای که هست باید اظهار نظر کتبی بکنند.

حالا آقای موسوی در اینباره بنده وظیفه دارم این را متذکر بشوم که این طور عمل کردن یک اصل جدیدی است که برخلاف آیین‌نامه است و نظر بنده این است چون من مجری آیین‌نامه هستم حالا بسته به نظر آقایان است می‌خواهید همینطور مثل گزارش شعبه تلقی بشود آقایان که با این طرز رأی‌گیری موافق هستند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) اجازه بدهید من سکوتی را اعلام بکنم (زنگ رئیس)، (سکوت نمایندگان) اعتبارنامه آقای خلخالی برطبق گزارش کمیسیون تحقیق **تصویب شد** (تکبیر نمایندگان) گزارش بعدی را قرائت بفرمایید.

ابراهیم یزدی (مخبر کمیسیون تحقیق) - بسم الله الرحمن الرحيم
گزارش کمیسیون تحقیق درباره پرونده انتخاباتی کرمان و اعتبارنامه آقای موحدی.

پرونده انتخاباتی کرمان و اعتبارنامه آقای موحدی که بعلت اعتراض و مخالفت آقای حجتی کرمانی به کمیسیون تحقیق ارجاع شده بود در جلسه مورخه ۲۴ خرداد ماه مورد رسیدگی قرار گرفت و آقای حجتی در جلسه حضور بهم رسانیدند و طی یادداشتی در چهار صفحه اعتراضات خود را بیان داشتند آقای حجتی کرمانی نه به صلاحیت آقای موحدی اعتراض داشتند و نه به صحت انتخابات، بلکه برعکس ایشان صلاحیت آقای موحدی را کاملاً مورد تأیید قرار دادند ایراد آقای حجتی به دومرحله‌ای بودن انتخابات بوده است که رسیدگی به آن خارج از اختیارات کمیسیون تحقیق می‌باشد. بنابراین کمیسیون تحقیق اعتراض آقای حجتی را وارد ندانسته و از آنجا که صلاحیت آقای موحدی مورد تأیید آقای حجتی کرمانی نیز می‌باشد کمیسیون در جلسه مورخه ۲۴ خرداد ماه خود به اتفاق آراء، صحت انتخابات کرمان و اعتبارنامه آقای موحدی را تصویب نمود.

با تشکر مخبر کمیسیون تحقیق - یزدی
رئیس - بر طبق سابقه‌ای که الان گذشت این هم نظر پرونده گذشته است (زنگ رئیس - سکوت نمایندگان) اعتبارنامه آقای موحدی از کرمان تصویب شد. (تکبیر نمایندگان) گزارش دیگری راجع به اعتبارنامه‌ها در دستور نداریم.

۵- بیانات آقایان: اکبر هاشمی رفسنجانی، احمد توکلی و مجتهد شبستری راجع به شورای نگهبان و آیین‌نامه داخلی مجلس

رئیس - همانطور که مقدمتاً عرض کردم دو نفر از آقایان راجع به دو موضوعی که مورد توجه و نظر آقایان است می‌خواهند توضیحی بدهند. این دو نفر آقایان، آقای هاشمی و آقای توکلی هستند، آقای هاشمی راجع به شورای نگهبان و نمایندگان که باید انتخاب بشوند چون می‌خواهند توضیحی بدهند من از ایشان خواهش می‌کنم تشریف بیاورند و توضیحاتشان را بفرمایند و بعد آقای توکلی راجع به آیین‌نامه تذکری خواهند داد (عباسی - من می‌خواستم راجع به مسأله خرم‌آباد صحبت کنم) آن موضوع تمام شد و به کفایت مذاکرات رأی گرفته شد.

عباسی - چون بنده به موقع گفته‌ام و توجه نفرموده‌اید.
رئیس - به کفایت مذاکرات رأی دادید خواهش می‌کنم بنشینید.
عباسی - کفایت مذاکرات بله شما نباید قبول کنید به حیثیت ملی و مردمی بعضی از نمایندگان صددرصد بی‌رویه اعتراض بشود بنده از خود جناب‌عالی خواهش می‌کنم دو سه دقیقه اجازه بدهید من صحبت کنم.
رئیس - آقا توجه بفرمایید مطلب گذشته است...

عباسی - شما باید راجع به گفته‌ها و درخواست‌ها و خواسته‌های ما اعتبار قائل شوید.
رئیس - وقتی به کفایت مذاکرات رأی گرفته شد نوبت‌ها از بین می‌رود.
عباسی - راجع به خرم‌آباد و مردم آنجا مطالبی گفتند بنده باید جواب بگویم تا رفع شبهه بشود.

رئیس - راجع به آن موضوع پیشنهاد کفایت مذاکرات شد و رأی هم گرفته شد و بنابراین نوبت شما از بین رفته است و نوبت ندارید. (زنگ رئیس)
عباسی - آقای دکتر آخر چرا از اول جلسه تا حالا آقای فواد کریمی هروقت دلش خواسته صحبت کرده آقایان دیگر هم بی‌رویه صحبت کردند اگر قرار بر این است ما هم بلدیم آقا... (زنگ رئیس)
رئیس - صحبت شما راجع به انتخابات بوده است و به کفایت مذاکرات رأی گرفته شده است.

عباسی - چرا حاضر می‌شوید به نمایندگان منتخب مردم وبه مردم شهرستانها و بخشها در اینجا توهین بشود؟ (زنگ رئیس)
رئیس - آقا حق ندارید حالا صحبت کنید.

عباسی - آقای فواد کریمی یادشان رفته که خرم‌آبادی‌ها آمدند آنجا به کمک ایشان و حالا اینجا می‌گویند آرای که داده شده همه فدایی‌ها بودند و می‌گویند همه آنها کمونیست بودند.

رئیس - آقای عباسی من به شما اخطار می‌کنم که حق ندارید اینجا صحبت کنید.

عباسی - من هم باید بگویم آقا.

رئیس - بفرمایید بنشینید.

عباسی - فقط به این شرط که دفعه دیگر در نوبت گرفتن و صحبت کردن مراعات حقوق همه بشود.

رئیس - هیچ شرطی هم نیست آقا، من موظف هستم که مقررات را عمل بکنم، آقای‌هاشمی بفرمایید.

اکبر هاشمی رفسنجانی - بسم الله الرحمن الرحيم

در مورد شورای نگهبان و شورای عالی قضا دیروز اینجا مسأله‌ای مطرح بوده و ابهاماتی هست که احساس شد ضرورت دارد این توضیحات داده بشود که ذهن نمایندگان محترم نسبت به وضعی که الان داریم آشنا باشد. در قانون اساسی با صراحت در مورد شورای عالی قضایی گفته شده که این شورا متشکل است از رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل کشور که توسط رهبر انتخاب می‌شوند سه نفر قاضی مجتهد عادل به انتخاب قضات کشور. این ماده مشکلی ایجاد کرد برای انتخاب شورای عالی قضا، برای اینکه قید شده که باید قضات کشور انتخاب کنند و منتخب باید هم قاضی باشد و هم مجتهد و هم عادل. آقایان می‌دانند که تشخیص مجتهد یک کار ساده‌ای نیست اکثر نمایندگان واقفند که تشخیص یک مجتهد و این مقام به عهده کسانی است که صلاحیت خودشان از قبل تأیید شده و روشن باشد. برای شورای انقلاب آن روزی که تصمیم گرفتیم مجلس را سریعتر برقرار کنیم این مشکل پیش آمده بود و چون فاصله زیادی هم نبود با سرعت وارد کار شدیم و با امام مشورت شد و در شورای انقلاب بحث زیاد شد. پیدا کردن قاضی مجتهد عادل که اینها را عرضه کنیم بر قضات کشور که از میان اینها سه نفر را انتخاب کنند، چه کسی باید نظر بدهد که اینها مجتهد و عادل هستند؟ که موضوع انتخابات درست شود.

ابتدائاً فکر کردیم از قضات شرع که اخیراً در دادگاه‌های انقلاب کار کرده‌اند که می‌توانند صدق قاضی بر آنها بشود به اضافه قضات دادگستری اگر در میانشان مجتهد عادل بود. با امام صحبت شد و با مدرسین و مراجع دیگر هم صحبت شد. عده‌ای از قضات شرع دادگاه‌های انقلاب اسمشان برده شد و امام به قم به آیت‌الله منتظری ارجاع فرمودند و آنجا به کمک مدرسین دیگر عده‌ای از این قضات به عنوان مجتهد عادل شناخته شدند. بعد کم و بیش اعتراضی در محیط دادگستری مشهود بود که بعضی از قضات گفتند که از کجا معلوم است که ما مجتهد و عادل نباشیم. خوب در حد اعتراض ما مجبور بودیم که بی‌توجه از این اعتراض نگذریم. باز من خدمت امام رفتم و مسأله را مطرح کردم و امام فرمودند برای اینکه حقی از کسی ضایع نشود به آقایانی که ادعای اجتهاد دارند مهلتی بدهید که در محضر کسانی که می‌توانند مجتهد را تشخیص بدهند حضور پیدا کنند و با آنها مصاحبه و مذاکره شود که اگر آنها هم مجتهد بودند معرفی شوند و این خواستی است که حق است ولی احتیاج به اثبات داشت و ما هم با سرعت دنبال کار بودیم زیرا این کار باید انجام می‌گرفت و از طرفی مجلس را دعوت کرده بودیم و

بشود همانطور که خدمتتان عرض کردم اگر صلاح می‌دانید اجازه بفرمایید بنده مطلبی را عنوان کنم.

رئیس - بله، مسأله تنها عنوان شدن نیست، این مسأله‌ای که می‌خواهید بفرمایید راجع به آیین‌نامه است و در این صورت باید بلافاصله آن پیشنهاد هم مطرح بشود و پیشنهاد است که به درازا می‌کشد.

توکلی - بهر حال اگر اجازه بفرمایید عنوان کنم چون مطلبی ضروری است.

رئیس - بسیار خوب تشریف بیاورید و در یک وقت مختصری بفرمایید.

احمد توکلی - بسم الله الرحمن الرحيم

طبق سؤالی که از برادرانی که در کمیسیون تدوین آیین‌نامه تشریف دارند کردم حدود سی و هشت ماده از مجموع تقریباً دویست ماده تا حالا تصویب شده است. اگر روند کارشان سرعتش دو برابر بشود با تناسب درخواستی که آورده که حدود یک ماه دیگر کارشان ادامه پیدا خواهد کرد و بعد آیین‌نامه دوباره باید در مجلسی که شورای نگهبان آن پانزده روز دیگر می‌آید مطرح بشود و احتمالاً با این وضعی که ۲۷۰ نفر می‌خواهند روی آن نظریه بدهند حداقل حدود یک ماه هم اینجا معطل می‌شود. بنابراین اگر با این شیوه پیش برویم که ۱۵ روز دیگر شورای نگهبان تشکیل بشود در این صورت تا دو ماه دیگر قادر به کار نیستیم زیرا تا آیین‌نامه نداشته باشیم طبق قانون اساسی ما هیچ کار، جز همین کاری که این روزها داریم می‌کنیم به علاوه انتخاب شش نفر حقوقدان شورای نگهبان هیچ کار دیگری نمی‌توانیم بکنیم و وضعی که الان مملکت دارد فکر می‌کنم که قابل ذکر نیست از جهتی تمام امید مردم الان به ما است زیرا حق و ناحق از بقیه کم و بیش ناامید هستند و الان همه امید مردم ما هستیم بنابراین اگر قرار باشد این شوری که الان مردم دارند و آمادگی دارند تا نظرات ما را در حل مسائل مملکت بپذیرند این شور بخوابد بعد کار ما هم کند خواهد شد و قادر نخواهیم بود جلو سختی‌های بی شمار ایستادگی کنیم.

پیشنهاد بنده این است که چون شورای انقلاب مشغول تنظیم یک آیین‌نامه‌ای بودند که در حال اتمام بوده و بخاطر اعتراضی که روز اول شده دست از کار کشیدند بنده سؤال کردم گفتند اگر بخواهند آن را تمام کنند پنج یا شش روز طول خواهد کشید و چون فاصله آیین‌نامه‌ای که شورای انقلاب یک عده از برادران را مسؤولش کرده بود با آیین‌نامه‌ای که کمیسیون تدوین آیین‌نامه می‌خواهد بنویسد فاصله کفر و اسلام نیست و ما حداکثر ۱۵ روز دیگر ان شاء الله شورای نگهبان خواهیم داشت، پیشنهاد من این است که در این مدت آن آیین‌نامه تکمیل بشود و در جلسه اول آن آیین‌نامه ملاک کار قرار بگیرد و مجلس کارش را با آن آیین‌نامه شروع بکند تا آیین‌نامه‌ای که برادران مشغول تدوین آن هستند آماده بشود و در این مجلس تصویب بشود و جانشین آیین‌نامه قبلی بشود زیرا کار مجلس پانزده روز دیگر آغاز می‌شود. عرضی دیگر ندارم. (تکبیر نمایندگان)

رئیس - آقای شبستری بفرمایید.

مجتهد شبستری - بسم الله الرحمن الرحيم

عرض کنم که در کمیسیون تدوین آیین‌نامه برادرانی که آنجا بودند از اول سعی کردند که این آیین‌نامه بشکلی تدوین بشود که همه جهات و افکار گوناگون در آن مراعات بشود تا اینکه وقتی عرضه می‌شود به مجلس حتی الامکان کمتر وقت جلسه عمومی را بگیرد و هر چه زودتر از تصویب مجلس بگذرد. تجربه این چند روز که در آن کمیسیون روی این آیین‌نامه کار می‌کردیم ما را به اینجا رساند که اگر بخواهیم با همان روش که تا حالا کار کرده‌ایم و تقریباً چهل ماده تصویب شده است پیش برویم همانطور که برادرمان گفتند ممکن است سه تا چهار هفته دیگر طول بکشد، دیروز در

آقایان هم در تهران حضور پیدا کرده بودید و بی‌اعتنا بودن به آن خواست ممکن بود در آینده نقطه سؤال و ابهامی در پرونده شورای عالی قضایی بگذارد که ما نمی‌خواستیم چنین چیزی باشد. توجه کردن به این خواست هم مشکل دیگری داشت که لااقل چند روزی از ما وقت گران بها را می‌گرفت ولی ما ترجیح دادیم که این وقت را مصرف کنیم و نظر امام هم همین بود. باز با سرعت مشغول کار شدند و به قضاات اطلاع دادند که آقایانی که مدعی هستند و داوطلب هستند خودشان را معرفی کنند، تعدادی از آقایان خودشان را معرفی کردند و امروز قرار است که مدعیان و داوطلبان در قم به حضور دو سه نفر از آقایان که اسمشان را در روزنامه خوانده‌اید آنجا بروند و مصاحبه‌ای بشود اگر مجتهد بودند و عدالت هم احراز شد آقایان را جزو آن عده‌ای که از پیش احراز شده با پیک فرستیم به شهرستان که باز برای سرعت عمل یعنی اگر ما امروز تا عصر یا تا فردا اسامی داوطلبان واجد شرایط به دستمان بیاید این آقایان را با پیک می‌فرستیم به همه شهرستان‌ها و در اختیار قضاات می‌گذاریم و قضاات نظر خودشان را می‌دهند و از میان اینها انتخاب می‌کنند و آن سه نفر قاضی، مجتهد، عادل که اکثریت آراء را آوردند عضو شورای عالی قضایی می‌شوند و شورای عالی قضایی آن حقوق‌دانهایی که باید به شما معرفی کنند ان شاء الله معرفی می‌کنند که ما حدس می‌زنیم اگر کارها بدون مانع و بدون معطلی پیش برود و گرفتاری پیش نیاید حداکثر بین ده روز یا شاید هم دو هفته طول بکشد تا ما بتوانیم از طرف شورای عالی قضا اسامی حقوقدان‌های عضو شورای نگهبان را بین خودمان داشته باشیم و رأی بدهیم. پس این فاصله را به اجباری که از طرف قانون اساسی ما داریم باید تحمل بکنیم البته برای مجلس باید فکری بکنیم. خوب این گونه جلساتی که امروز داشتیم خواهد بود، گاهی پرونده‌ای می‌آید و ما باید بنشینیم و این پرونده را بررسی کنیم و نظر بدهیم و دو نظر وجود دارد که بعداً ممکن است بعد از جلسه در خدمت هیأت‌رئیس یا با مشورت خود آقایان تصمیم بگیریم یا برای این جلسه برنامه‌ای قرار بدهیم همانطوری که روزهای اول داشتیم مسؤولان کشور بیایند و از اوقاتی که آقایان دارید استفاده بشود و اوضاع کشور را توضیح بدهند و اگر نظر آقایان و نمایندگان بر این قرار گرفت که کارهایی در حوزه کار خودتان و یا حوزه نمایندگی خودتان دارید، ممکن است در این فاصله اگر اتفاق نظر و یا اکثریتی قابل توجه بود چند روزی هم مهلتی داده بشود که آقایان بروند آنجا با مردم تماس بگیرند و مطالبی را از آنجا بگیرند که برای افتتاح مجلس آماده بشود. این توضیح را دادم به علت اینکه در محیط مجلس معلوم شد علامت سؤال زیاد است که این جواب داده شد. بعد اگر آقایان باز هم توضیحی خواستند بعد از جلسه از خود من بگیرند و من بیشتر از این وقت مجلس را نمی‌گیرم.

رئیس - آقای توکلی من خواهش می‌کنم توجه بفرمایید چون وعده داده شده است و بنده باید همراه با هیأت‌رئیس مشارکت کنم در یک جلسه دیگری خواهش می‌کنم آن توضیحات را در جلسه بعد که شاید هم فردا باشد البته بشرط اینکه گزارش کمیسیون برسد فردا مطلب خودتان را بفرمایید. چون این بحث طول خواهد کشید، اما دو مطلب هست که باید عرض کنم عده‌ای از آقایان هستند که بنده اسامی آنها را می‌خوانم برای اینکه اگر تصور بفرمایید مطلب فوری غیر از مطالب راجع به خرم‌آباد و اینهاست که فوری است و تذکر مختصری است که باید بفرمایید البته به تناسب اولویت آقایان شرافت، بشارت، اصفهانی، فاضل، حسینی، حججی، نصراللهی، زائری، دکتر هادی، معصومی، قره‌باغی، الویری، شهرکی، کیلوش، خانم طالقانی، سلامتیان، عباسی. این آقایان تقاضای صحبت کرده‌اند.

توکلی - باعرض معذرت برای اینکه رعایت ادب و رعایت نظم مجلس

کمیسیون مطرح شد که ما روش کارمان را آنچنان سرعتی در داخل کمیسیون ببخشیم چه از طریق زیاد کردن جلسات کمیسیون و چه از طریق تقسیم کمیسیون به دو بخش و طرح مسائل درجه دوم در آن بخشهای کوچک و طرح مسائل خیلی مهم در جلسه عمومی کمیسیون و از این طریق های مختلف آنچنان سرعتی به کار ببخشیم که حتماً تا آن روزی که شورای نگهبان اعضای کامل می شود از طریق معرفی شدن آن شش نفر حقوقدان آن روز آیین نامه تدوین شده مصوب کمیسیون را بتوانیم خدمت مجلس محترم بدون نقص عرضه بداریم. این تصمیمی است که در آنجا گرفته شده و روی آن صحبت شده بنابراین من از این نظر می خواهم آقایان خاطر جمع باشند که تا آن روز آیین نامه مصوبه کمیسیون خدمت آقایان داده خواهد شد و تا اعضاء حقوقدان شورای نگهبان معرفی نشده عملاً مجلس اعتبار ندارد.

منتها آن روز که این آیین نامه را خدمت مجلس تقدیم می کنیم آن روز آیا تصویب خواهید فرمود که از آنروز بلافاصله شروع کنید ماده به ماده به بررسی این آیین نامه یا آن روز موقتاً پس از چند جلسه بحث در کلیات قبول خواهید کرد که برای مدت موقتی آن آیین نامه مصوبه را قبول بفرمایید بعد در تفصیلاتش بحث بشود، این مسأله ای است که برای آنروز می ماند و این را هم به عنوان آخرین نکته عرض کنم که این آیین نامه ای که خدمتان تقدیم می شود از نظر کمیسیون تدوین آیین نامه تقریباً تفاوت های اساسی با آن آیین نامه قبلی و به اصطلاح آن پیش نویس آیین نامه قبلی که برادرمان به آن اشاره کردند و اینجور نیست که هیچ تفاوتی ندارد و می توان گفت که تقریباً تفاوت های اساسی دارد، پس اجازه بفرمایید که خود آن تقدیم مجلس بشود و روی آن عمل بشود.

رئیس - خوب با این توضیح آقای شبستری امیدواریم تا وقتی که گزارش راجع به اعضای شورای نگهبان می رسد، آیین نامه هم برسد بعداً یک مرتبه در این خصوص مجلس تصمیم خواهد گرفت.

مجتهد شبستری - از بنده خواستند که در اینجا متذکر شوم هر کس پیشنهادی دارد به کمیسیون ارائه بدهد و این موضوع قبلاً هم خدمت خانمها و آقایان گفته شده بود که هر کس پیشنهادی دارد به کمیسیون تدوین آیین نامه ارائه بدهد.

رئیس - ان شاء الله درست خواهد شد. در اینجا بنده باید یک تذکری خدمت آقایان بدهم دعوتی کرده اند راجع به سینماها و مخصوصاً قرار دادن وضع سینماها بر مبنای اسلامی در این مورد سمیناری تشکیل شده است و از مجلس هم تقاضا کرده اند سه نفر نماینده بفرستیم، بنده همین قدر کافی می دانستم که به اطلاع آقایان برسانم که کسانی که داوطلب و علاقمند هستند خودشان را به هیأت رئیسه معرفی بفرمایند تا سه نفر به آنجا فرستاده بشوند چون کار مفیدی است اگر آنها را راهنمایی بفرمایید بسیار کار ارزنده ای انجام داده اید. در اینجا به من متذکر شده اند که امروز روز پاسدار است و راجع به آنها صحبتی بشود. من از طرف مجلس توفیق آقایان پاسداران را در امر محوله به آنان از خداوند خواستارم.

خلخالی - برای قدردانی از سپاه پاسداران فقط به تشکر جناب عالی نباید قناعت شود.

رئیس - بهتر است این مطلب در وقت مناسبی باشد، مثلاً در جلسه بعد.

* براساس مصوبه مورخه ۱۳۵۹/۴/۳۱ در جلسه بیست و یکم نام مجلس شورای ملی به مجلس شورای اسلامی تغییر یافت. بنابراین تا جلسه مزبور همان عنوان بکار می رود.

محمودی - بنده هم راجع به مسکن صحبتی داشتم.

رئیس - بله راجع به مسکن می خواهند صحبتی بفرمایند گو اینکه از وظایف هیأت رئیسه است و مشغول هم هستند، ولیکن آقای محمودی بفرمایید.

محمودی - فقط دو خط و نیم است که به من مأموریت داده شده است که بخوانم:

بسم الله الرحمن الرحيم

با توجه به اینکه ۲۴ روز از افتتاح رسمی مجلس شورای اسلامی می گذرد و چند روز هم قبل از افتتاح رسمی مجلس از نمایندگان به تهران دعوت گردید و در بین نمایندگان کمتر کسی است که مجرد باشد و نمایندگان شهرستانی از نظر بلا تکلیفی در مورد نداشتن مسکن، در ناراحتی زایدالوصفی بسر می برند روی این اصل امضاء کنندگان ذیل ناراحتی خود را اعلام می دارند. ضمناً با توجه به این مسأله که چند روز دیگر هم ماه رمضان است و ما هنوز در سرگردانی بسر می بریم و هیچ نوع فکری برای مسکن ما نشده (رئیس - چرا نشده؟) آیا مسؤلیت این مسأله یا مسؤلیت این کار به عهده کیست؟ چه کسی می بایستی اینکار را انجام می داده و نداده، این مسأله را لطفاً توجه بفرمایید.

رئیس - بسیار خوب.

معرفی زاده - آقای وزیر مسکن گفتند که صدها هزار خانه پرده کشیده در تهران موجود است.

محمودی - آقای دکتر سبحانی اگر اجازه بفرمایید چون من عضو هیأت هفت نفری هستم در این مورد توضیح بدهم.

رئیس - شما هم بفرمایید توضیحات را بدهید.

محمودی - بسم الله الرحمن الرحيم

ضمن تبریک میلاد سرور شهیدان حسین بن علی و روز پاسدار به برادران جان برکف عرض کنم چون برادران در مورد مسکن هیأت هفت نفری را با استحضار هیأت رئیسه محترم مجلس انتخاب کرده بودند و اطلاع دادند این مسائل در آنجا مطرح شده بود و به این شوری که برادرمان فرمودند در آنجا برادران نفرموده بودند بلکه برادران ما اینجا بیشترین گرفتاری و مشکل شان این است که کار مجلس راه بیفتد و به آنها برسند و دیروز در حضور برادرمان تمام پرسش نامه هایی را که تهیه شده بود خدمت هیأت رئیسه در حالی که سه نفر از هیأت رئیسه حضور داشتند داده شد قرار شد هیأت رئیسه دنبال کنند و آنچه که امکان دارد و در وسع است در نظر بگیرند البته با توجه به تمام زمینه هایی که وجود دارد چون ما نوکر مردم هستیم و چیزی هم بیشتر نمی خواهیم.

۶- اعلام ختم جلسه

رئیس - جلسه تمام شد، جلسه بعد اطلاع داده خواهد شد.

(جلسه ساعت ۱۱:۱۰ پایان یافت)

رئیس سنی مجلس شورای ملی جمهوری اسلامی ایران *

یداله سبحانی